

ઉઘાડી આંખ

--બળવંત પટેલ

આઈ સર્જન થઈ વીજય ધર્માદા સાર્વજનિક ટ્રસ્ટ હોસ્પિટલમાં જોડાયો, બધાને અચરજ થયું અને થાય તે સ્વાભાવીક હતું. અભ્યાસમાં તેજસ્વી, યુનીવર્સિટી ગોલ્ડ મેડાલીસ્ટ, પૈસે પહોંચતું કુટુંબ, વીદેશ વધુ અભ્યાસ માટે જશે તેવી બધાને ધારણા. પણ દેશમાં અનુભવી નીષ્ણાતના હાથ નીચે પાકો બે વરસનો અનુભવ મેળવ્યા બાદ જ વીદેશમાં વધુ અભ્યાસ માટે જવું તેવો વીજયનો પાકો સંકલ્પ, જેમાં તે મક્કમ રહ્યો. શહેરના નામી ડોક્ટરોએ તેને સામે ચાલીને પોતાને ત્યાં આવવા જણાવ્યું, પણ તેણે તો સામેથી માગણી કરીને ધર્માદા દવાખાનામાં જોડાવાનું જ પસંદ કર્યું.

વીજયની આ કંઈ ધુન ન હતી, છેલ્લા વરસમાં તેણે પુરી તપાસ કરી હતી. બે કારણે તેની પસંદગી આ હોસ્પિટલ પર ઉતરી હતી. વીના મુલ્યે અહીં સારવાર થતી, તેથી બધા પ્રકારનો અનુભવ મળે, દર્દીઓનો ધસારો પણ ખાસ્સો રહેતો. જાતજાતના લોકો સાથે કામ પાડવાની હથોટી પણ બેસે. પણ એથી વીશેષ તો ત્યાંના ડોક્ટર હતા. દર્દીને તપાસવાની, તેની સાથે વાતચીત કરવાની ઢબછબ, દર્દીમાં વીશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવાનું કૌશલ્ય, તેમનો બહોળો અનુભવ અને તેમની જાણકારી. આ બધું તેને પ્રભાવીત કરી ગયેલ. આસીસ્ટન્ટ ડોક્ટરની જગ્યા તેણે સ્વીકારી લીધી.

ડોક્ટરે તેને આવકાર્યો, “દીકરા, ઓછા વેતનને કારણે અમને કોઈ ડોક્ટર મળતો નથી. તારા આવવાથી મને પણ ખાસ્સી રાહત મળશે.” પ્રથમ બે માસ ડોક્ટર દર્દીને તપાસે અને વીજય તેમની સાથે રહે, ત્યાર બાદ વીજય દર્દીને તપાસે અને ડોક્ટર જરુર લાગે ત્યાં તેને સુચન કે માર્ગદર્શન આપે તેમ ગોઠવ્યું ને તે બરાબર ચાલવા માંડ્યું. બીજા માસના છેલ્લા અઠવાડીયાના ત્રીજા દીવસે દર્દીઓની લાંબી લાઈનમાં એક સુટેડ બુટેડ જેન્ટલમનને ઉભેલા જોઈ ડોક્ટરની આંખો પહોળી થઈ. વીજયને પણ આશ્ચર્ય થયું! આવો સાધનસંપન્ન જણ દર્દી તરીકે કદી દેખાયો ન હતો. બે, ત્રણ દર્દી તપાસ્યા બાદ ડોક્ટરે વીજયને તેમની પાસે મોકલ્યો, કહેવડાવ્યું, ‘આ ધર્માદા હોસ્પિટલ છે, આપે કોઈ ખાનગી નીષ્ણાત પાસે જવું હોય તો ડોક્ટર વૈષ્ણવ શહેરના વીખ્યાત આઈસર્જન છે.’”

વીજયે સંદેશો કહ્યો. તેમણે નમ્રતાથી કહ્યું, “થેન્ક્સ. મને ખ્યાલ છે. હું આ શહેરનો જ છું. મારા વતી ડોક્ટર સાહેબને કહો કે મારો વારો આવશે ત્યારે હું તેઓ જેમ સલાહ આપશે તેમ કરીશ.”

ડોક્ટર અને વીજયે પોતાનું કામ ચાલુ રાખ્યું. પેલા સજ્જનનો વારો આવ્યો. ડોક્ટરે તેમની સલાહ તાજી કરી. સજ્જને કહ્યું, “ડો. વૈષ્ણવની ખ્યાતીની મને જાણ છે; પણ મારે તમારી પાસે જ ઈલાજ કરાવવો છે.”

ડૉક્ટર : “એ તો ઠીક, પણ ભલા માણસ, ધર્માદા હૉસ્પીટલ પર બોજા રુપ શા માટે થાવ છે?”

સજ્જન : “એવી વાત નથી. મારે આપની પાસે જ દવા કરાવવાની ઈચ્છા છે.”

ડૉક્ટર : “ઠીક. તો પછી દર્દીની દવા કરવાની તો ડૉક્ટરથી ના ન પાડી શકાય ! ભાઈ, પણ ...

ડૉક્ટર વાક્ય પુરું કરે તે પહેલાં સજ્જને શરુ કર્યું, “પણ બરાબર છે, આપની વાત હું સમજું છું. આજે હું સુટેડ બુટેડ છું, પણ સાહેબ, મને એ દીવસો યાદ છે જ્યારે હું પણ તુટેફુટે કપડે અહીં લાઈનમાં ઉભો રહેતો હતો. ભાગીને વીદેશ ગયો, નસીબ આગળનું પાંદડું ખસી ગયું. માલામાલ થયો, વીસ વરસે દેશ આવ્યો છું. આંખ દુખવા આવી ને આપની યાદ આવી.”

“ અમેરીકામાં છે?”

“ના, ન્યુઝીલેન્ડમાં. ત્યાં પણ આંખ દુખે તો આપ અચુક યાદ આવતા. દર વરસે ‘આપનો દરદી’ એમ લખી દીવાળી કાર્ડ મોકલું છું, મળતું હશે. મારું નામ તો રમેશ પણ એક દરદી તરીકે જ ઓળખ આપવી ઠીક લાગતુ.” ડૉક્ટર પણ ભાવભીના થઈ ગયા . સજ્જનના હાથ પકડી લીધા. “ ભાઈ, હું પણ દીવાળી કાર્ડ મળ્યે તમને મનોમન દુવાઓ દઉં છું. વરસોથી દર્દીઓ તપાસું છું, માત્ર આપ જ દીવાળી પર મને આ રીતે યાદ કરો છો. આ મારો આસીસ્ટન્ટ, મારા ય કાન કાપે તેવો છે. ભણ્યો છેય મારાથી વધુ અને સારું. વીજય જ તમને તપાસશે.”

બાજુના ખંડમાં જ્યાં આંખની તપાસનાં સાધનો હતાં ત્યાં રમેશભાઈને લઈ જઈ તપાસવા ડૉક્ટરે વીજયને સુચના આપી. ત્યાં જવા બન્ને બારણાની બહાર પગ મુકતા હતા, ત્યાં ડૉક્ટરે વીજયને બોલાવી કાનમાં કહ્યું: “ચકાસજે, રમેશભાઈ કલર બ્લાઈન્ડ હશે. હોય તો આજે ન કહેતો, કાલે ફરી આવે ત્યારે કહીશું.”

વીજયને આશ્ચર્ય થયું. રમેશભાઈ ખરેખર કલર બ્લાઈન્ડ નીકળ્યા. આંખ તપાસી, દવા આપી અને બીજા દીવસે આવવા કહ્યું. વીજયે ડૉક્ટરને જણાવ્યું કે આપની વાત ખરી છે. રમેશભાઈ કલર બ્લાઈન્ડ છે.

પણ વીજય માટે મોટો કોયડો ઉભો થયો. રમેશભાઈ કલર બ્લાઈન્ડ હોવાની બાબત ડૉક્ટરને કેવી રીતે પડી! આખો દીવસ તેના મગજમાં ઘડભાંજ ચાલ્યા કરી, પણ કોઈ ઉત્તર ન મળ્યો. બે ચાર વાર ડૉક્ટરને પુછવાનું મન થયું, પણ ન પુછ્યું. તેને થયું હું જાતે જ તેનો તાગ કાઢું. આખી રાત મોટાં મોટાં થોથાં ફેંદયાં પણ બધું પાણીમાં. ઉત્તર ન મળ્યો. સવારે બે-ચાર આંખના અનુભવી નીષ્ણાતોને જ્ઞેનથી પુછી જોયું. બધાનો એક જ જવાબ , ચકાસણી દ્વારા જ જાણી શકાય. દર્દીને રંગ ઓળખવા કહેવું પડે, તેના પરથી ખબર પડે. ડૉક્ટરે તો આવી કોઈ ચકાસણી કરી ન હતી. તેઓ કેવી રીતે જાણી શક્યા!

સવારથી ડૉક્ટર સાથે વીજય કામે તો લાગી ગયો, પણ તેના મનમાં તો આ પ્રશ્ન જ ચકરાયા કરતો હતો. કલાક થયો, બે કલાક થયા, તેનાથી ના રહેવાયું. તેને લાગ્યું કે પુછ્યા સીવાય બીજો કોઈ આરો નથી. આનો નીવેડો લાવ્યા વીના મનને ચેન નહીં પડે.

તેણે પુછ્યું કે તરત ડૉક્ટર ખડખડાટ હસી પડ્યા. કહ્યું: “તપાસ્યા વીના ખબર ન જ પડે. પણ અનુમાન થઈ શકે. ગઈ કાલે તમે બંને જતા હતા ત્યારે અચાનક મારી નજર રમેશભાઈનાં મોજાં પર પડી, તો એક લાલ અને બીજું ભુરું! તારી નજર પડી હોત તો તને પણ ખ્યાલ આવત.”

વીજયની આંખો પહોળી થઈ ગઈ! કેવો સાદો ઉકેલ! પણ જવાબ મળ્યો ન હતો ત્યાં સુધી કોયડો કેવો જટીલ લાગતો હતો ! ડૉક્ટરે કહ્યું: “વીજય, આંખ ઉઘાડી રાખવી, કાન ઉઘાડા રાખવા અને મન ઉઘાડું રાખવું. આ ત્રણ દ્વારા વૈદકશાસ્ત્રમાં ઘણી મદદ મળી રહેતી હોય છે. માત્ર શક્ય તેટલું મોં બંધ રાખવું.”

ડૉક્ટર આ વાક્ય પુરું કરે છે ત્યાં તો રમેશભાઈ બારણામાં પગ મુકતા હતા. વીજયની નજર તેમના પગ પર પડી. આજે પણ મોજાં જુદા જુદા રંગનાં જ હતાં!

--બલવંત પટેલ, ગાંધીનગર

‘શબ્દસેતુ’, ગાંધીનગર સમાચારના સૌજન્યથી, ‘ઉઝાજોડણી’માં અને ‘વીજયા-કલાપી’ ફેન્ટમાં, ‘સન્ડે મહેસેલ’ ડીસેમ્બર ૨૫, ૨૦૦૫ માટે અક્ષરાંકન:
balvantpatel@icenet.net & uttamgajjar@hotmail.com